

Vrouwenmoed

Alex Hoving

Voor het eerst in mijn 'roofvogelloopbaan' ben ik bij de kladden gepakt door een moedertje Havik. Zo erg lang draai ik nog niet mee in de roofvogelwereld, maar ik heb toch al heel wat gezinnen bezocht. Zo ook was deze Havik in Emmen op 22 mei 1999 aan de beurt om haar jongen te laten ringen door Arjen (Dekker) en mij.

Nu was mij van voorafgaande jaren bekend dat deze vogel bij benadering van het nest fanatieker was dan de andere Haviken in mijn roofvogelgebiedje. Maar dat zij dit jaar zo te keer zou gaan, had ik eerlijk gezegd niet verwacht! Bij de nestcontroles kwam de vogel steevast twee keer een schijnaanval uitvoeren, niets bijzonders verder. Tijdens de ringsessie ging het even anders.

Bij het klimmen was er niets aan de hand, maar eenmaal met de eigenlijke operatie begonnen (jongen in tas), komt het vrouwtje Havik supersnel al kekkerend recht op het doel (ik dus) aangevlogen! Eerst verneem ik alleen een briesje door m'n haar als de vogel langsscheert. Bij de tweede aanval is het raak. De vogel grijpt me met haar klauwen net onder de schouders met als resultaat dat mijn rug wordt bekrast en mijn nieuwe WRN-T-shirt wordt omgetoverd tot poetslap. Nog zeker acht aanvallen volgen, maar ik weet deze af te weren door luid te sissen en met de arm te zwaaien. Dat kan eigenlijk niet, want je hebt beide armen nodig om de jongen ongeschonden in de tas te krijgen (en er later weer uit, natuurlijk). Enfin, na enige tijd sta ik weer veilig met beide benen op de grond. Arjen heeft van deze aanvallen nog enige foto's geschoten en ik ben benieuwd wat daar van is geworden.

Foto. Van links naar rechts mannetje (15 dagen), mannetje (18) en vrouwtje (18) Havik, Berkenheuvel, 9 juni 1997 (Rob Bijlsma). From left to right male (15 days old), male (18) and female (18) Goshawk. Berkenheuvel. 9 June 1997.

Er was één jong dat nog gesekst had moeten worden, maar ik zag daar vanaf in verband met de eigen veiligheid en het welzijn van de havikmoeder in kwestie. Het zit namelijk zo dat ik voor dit klusje nog even het nest bezocht op 31 mei. Ik had de nestboom nog maar voor de helft beklommen of het was weer raak. De Havik was nu nog doller dan tijdens het ringen en ik had haar al acht keer afgeweerd. Eerst maar naar beneden en laten bekoelen. Na een tijdje (de Havik laat zich niet meer zien of horen) klim ik weer naarboven. Echter, ik zit nog geen drie meter in de boom of ze komt weer aansnellen. Na de vogel een paar keer te hebben afgeschud, is wat mij betreft de maat vol. Dan maar een ongesekst jong in het nest!

Aan de ene kant heb ik deze incidenten als fantastisch ervaren (klinkt misschien gek, maar toch is het zo). Aan de andere kant, als het altijd zo zou gaan, kapte ik er beslist mee. Bij vertrek, met toch een kater omdat het ene jong dus niet door mij was gesekst, vond ik toch nog als pleister op de wonde een ruiveer. Aan de veer is te zien dat het om een oudere Havik gaat. Hier kom ik later nog wel achter als Rob (Bijlsma) de veer onder ogen heeft gehad.

Dit was het wat betreft de moedige havikmoeder. De vader was wel in de buurt, maar toonde minder moedig gedrag. Geeft ook niet. Als mijn vrouw zoveel groter was, had ik haar ook op dergelijke klusjes afgestuurd.

Adres: de Weerdstraat 23, 7884 VH Klazienaveen-Noord.

*Naschrift Rob Bijlsma: het is een bekend feit dat Haviken erg fel kunnen zijn bij het nest. Zelf ben ik een keer letterlijk een grove den uitgemept door een vrouwtje in het Roekelse Bos bij Ede. Dat er afgelopen eeuw toch enige progressie is gemaakt in de reactie van mensen op dit soort aanvallen, blijkt uit Arthur Cleveland Bent's *Life Histories of North American Birds of Prey, Vol. one* (gepubliceerd in 1937). Hierin worden diverse analoge gevallen beschreven, maar met een andere afloop! Wat te denken van Clarence F. Stone: "Back she came with speed of an arrow, wings half closed, eyes blazing, and uttering angry "cacs", all of which meant that to save my scalp I must wing her. But she was so alert and quick that it was several minutes before I clipped her fore wing so that she fell to the ground, still full of fight and "cac-ing" loudly." En ook Mr. Sykes hield niet van halve maatregelen toen hij tijdens het vissen herhaaldelijk werd aangevallen: "Yesterday the fisherman went to the stream with a gun. The hawk evidently saw him coming and met him some distance from the brook. The Springfield man who is an expert hunter as well as angler brought the bird down with two shots." Toegegeven: niet alle Amerikanen reageerden op die manier. De beschrijving van George M. Sutton is te mooi om niet aan te halen: "Before my companions left me I crawled into a rudely constructed blind where I crouched motionless, hoping that I would not be detected by the hawks. The female bird drove the departing group of men to the edge of the woods and then returned, calmer for an instant or two, apparently, and then, spying me without the slightest difficulty, redoubled her fury and bore down upon me with savage intent. Intrepid and insistent she swooped at me from all directions and only the branches of the blind kept me from the direct blows of her feet although the protecting boughs cracked and snapped at each onslaught. My being alone doubtless increased her daring and she perched at a distance of only twelve feet and screamed in my face, her bright eyes glaring, and her powerful beak expectantly parted. With the Sept camera in hand I photographed the attacking bird, and while I tried to steel my nerve to accept the blows of her feet without flinching, I found I could not. Every time, when I saw her glowing eyes, partly opened bill, and loosely poised feet descending upon me I ducked and raised my arms in spite of myself." Ik denk dat Sutton's reactie om weg te duiken en zich te beschermen met z'n*

armen een heel verstandige was, verstandiger in ieder geval dan het vrouwtje af te knallen of haar vleugel te breken. Uiteraard is Alex' reactie nog beter: de vogel met rust laten!

Sutton deed ook nog een interessante waarneming tijdens zijn benarde positie in de schuilhut: *"The most memorable thing about the day's experience was the method of attack of the female bird, which has partly explained to me the ease with which some of these birds capture their prey. When the Goshawk left her perch to strike at me her set wings and slim body were for several seconds almost invisible and the only actual movement perceptible was the increase in the size of her body as she swiftly approached. Three times at least I was looking directly at the approaching bird and did not see her at all because of the lines of her wings and body so completely harmonized with the surroundings, and the front view was comparatively so small."* Een prachtige illustratie hiervan is te vinden op pagina 119 van de Ecologische Atlas van Nederlandse Roofvogels, een foto gemaakt door Willem van Manen net voordat hij zich moest bukken.

Jager doodt bij Nijeholtwolde 33 roofvogels

Van onze redacteurs

NIJEHOLTWOLDE - De Algemene Inspectiedienst (AID) van het ministerie van landbouw, visserij en natuurbeheer heeft vrijdag een 24-jarige jager aangehouden, die bij Nijeholtwolde op grote schaal vogels heeft gedood. Het gaat om 33 beschermde roofvogels - 15 haviken, 10 buizerds en 8 sperwers - zeker 10 reigers en honderden kraaien.

Ook doodde hij wilde katten. De man maakte gebruik van knuppels, strikken, klemmen en een kraaivangkooi. Hij heeft verklaard de dieren als concurrenten van de jagers te beschouwen.

De man had de omgeving van de eendekooi aan de Kooiweg bij Nijeholtwolde als werkterrein. Hij gebruikte postduiven om de roofvogels te lokken. Om te voorkomen dat de herkomst van de vogels getraceerd kon worden, sneed hij de geringde poten van de vogels. De restanten begroef hij.

Controleurs van de AID, die onderzoek doen naar kraaivangkooien, stuitten bij de toeval op de lokduiven. De jager heeft een proces-verbaal gekregen wegens overtreding van de Vogel- en Jachtwet. Zijn jachtakte is ingetrokken. Het Openbaar Ministerie beraadt zich op vervolging.

Woordvoerder Zweitte Lulof van de jagersorganisatie KNJV zegt dat als blijkt dat de man lid is van de jagersvereniging en hij schuldig wordt bevonden, de KNJV „korte metten" met hem zal maken. „Op dat moment beginnen we direct met een rovenemingsprocedure. Dit soort lieden vliegt er bij ons uit."

Haviksnest vernield

Nuis - Op het landgoed de Coendersborg van de Stichting Het Groninger Landschap is vorige week door onbekenden een boom doorgezaagd, waarin een nest van een havik zat. Er is door de stichting aangifte gedaan bij

de politie. Ze hoopt dat er getuigen van zijn geweest en zoekt hen contact op te nemen met de politie in Marum. De havik broedde al een aantal jaren met succes in bomen op het landgoed bij Nuis.

Nieuwsblad van het Noorden, mei '99

Staatsbosbeheer stopt kappen in voorjaar en zomer

DEN HAAG - Staatsbosbeheer stopt geleidelijk met houtkap in voorjaar en zomer.

Het vellen en wegslepen van bomen veroorzaakt dan te veel schade aan de natuur.

Vogelonderzoeker Rob Bijlsma van de Werkgroep Roofvogels Nederland publiceerde onlangs dat door de werkzaamheden van SBB jaarlijks honderden nesten van roofvogels en tienduizenden nesten van zangvogels worden vernield.

In het najaar en in de winter gaat de houtkap gewoon door, omdat dan de aangerichte schade minder is.

Dat schrijft staatssecretaris Faber (natuurbeheer) aan de Tweede Kamer.